

אחד האנשים בו נתקלים מדי יום בעבודתנו הוא משה זיסמן, השומר ב"יד לילד". משה זיסמן נולד ברומניה וחי בבוקרשט בזמן מלחמת העולם השנייה. סיפור משפחתו הוא סיפור הצלה יוצא דופן.

סיפורו של משה זיסמן (השומר ב"יד לילד"):

סיפור הצלה מרומניה

מאת טוביה סינגר

הסיפור שלי מתחיל בהיותי בן שש, הילד הצעיר ביותר במשפחה בת 7 נפשות החיה ברובע היהודי בבוקרשט. לאבא שלי הייתה חנות גדולה של חומרי כתיבה לקנייה סיטונאית ופרטית. באותה תקופה המפלגה הנאצית הרומנית – "משמר הברזל" הייתה במחלתת וראשיה נרדפו ונאסרו. יום אחד באה אשתו של השכן עם פרוות, יהלומים וזהב וסיפרה שאסרו את בעלה ושהוא שלח אותה לאבא שלי שילוה סכום כסף כדי שיוכל לצאת בערבות ולמחרת הוא יחזיר את הכסף. אנחנו כלל לא ידענו שאותו שכן שלנו זה שנים רבות, הוא למעשה קצין בכיר ב"משמר הברזל". אבא שלי לא ידע מה לעשות כי הוא ביקש סכום כסף כל כך גדול שיכולת לקנות בו בניין שלם.

אבא שלי אמר שהוא ייתן את הכסף אבל שאינו רוצה את הזהב, הפרוות והיהלומים כמשכון. כשהוא ייצא מהכלא הוא יסתדר אתו. וכך היה. ביום שהשתחרר הקצין הוא החזיר לו את הכסף. לאחר שבועיים עשו פוטש צבאי ואנשי 'משמר הברזל' תפשו את השלטון בעידוד הגרמנים וזמן קצר אחר כך התחילו רציחות של יהודים ברחבי בוקרשט.

לפתע הופיע השכן במדים הירוקים עם הסמל של 'משמר הברזל' ובדרגות קצין גבוהות, והוא אמר לאבי לאסוף את המשפחה ולשבת בבית עד שהוא אומר, ללא התחשבות עם מה שקורה בחוץ. הוא הביא כורסה והתיישב בפתח הבית עם אקדח ותת מקלע ואמר לכל הגויים מסביב שהוא רוצה לראות מי מעיז להיכנס לבית של משפחת זיסמן, כי באותו הזמן הגויים היו נכנסים לבתים – רוצחים ושודדים.

אחר כך שמענו שתפשו יהודים ותלו אותם על ווים כמו בהמות בבית מטבחים שהיה לא רחוק מאיתנו. הוא ישב בפתח הבית 24 שעות.

אחרי הרציחות והגניבות התחילו באיסוף היהודים ושילוחם למחנות ריכוז בטרנסניסטריה. לילה אחד באה גם אלינו חוליה שאוספת יהודים. לקחו את אבא שלי, ספרו כמה נפשות יש בבית ואמרו לאימא שלי לבוא למחרת למקום המפגש. בלילה אספו רק את ראשי המשפחות. כשאבא שלי הגיע למקום האיסוף של הגברים היהודים, מישהו הדליק פנס כדי לראות את מי הביאו וכשהוא ראה שזה אבא שלי הוא הזדהה לפניו כשכן שלנו, אותו קצין ב'משמר הברזל'.

הוא ביקש מהחוליה לא לנגוע לרעה באבא שלי ולא להגיד שמשחררים אותו. הוא אמר לאבא שלי לאסוף את סכום הכסף הגדול ביותר שהוא יכול כדי לשחד את החוליה שלא ידברו. הם קבעו למחרת בצהריים ואבא שלי אכן שילם להם.

בעצת השכן שלנו לא גרנו יותר במקום אחד. התחלנו לדלג בין בתים אחרים – חלק מהם שכרנו וחלק גרנו אצל מכרים שאבא שלי עזר להם לפני המלחמה. ככה הסתתרנו עד תום המלחמה במשך שנה. למעשה כל המשפחה נשארה שלימה בזכות הקצין שאת שמו אינני זוכר. לאחר המלחמה הקצין נעלם מן השכונה, ואיננו יודעים מה עלה בגורלו.

הרבה יהודים מהשכונה שלנו לא נראו יותר בשטח אחרי המלחמה – הם נרצחו. אם אבא שלי לא היה עוזר לקצין הנאצי הזה, אי אפשר לדעת איך העניינים היו מתפתחים. אני חושב שהוא היה עוצר אותנו ורוצח אותנו – בטח שלא היה עוזר לנו כל כך.

ימי ילדותי עברו עלי בתוך המלחמה. אני רק זוכר את ההפגזות בבוקרשט ואת הבזיזות. במלחמה ילדים מתפתחים אחרת – הם לומדים לפחד ואיך להסתתר.

אם כי אינני מרגיש שיש לזה השלכות לטווח הארוך כי זה קרה בגיל מוקדם.

לאחר המלחמה אחי הגדול עלה לארץ ונשלח למחנה מעצר בקפריסין על ידי האנגלים. בפרוץ מלחמת השחרור הבריחו את הצעירים לפה והוא השתתף בלחימה בלטרון.

שלוש האחיות שלי עלו ב-61' ואני וההורים עלינו ב-63' – במשטר קומוניסטי לא הרשו לבנים לצאת מרומניה לפני השירות הצבאי. הייתי חייל בצבא רומניה למשך שנתיים וחודשיים.

בארץ עבדתי מהשבוע הראשון כטכנאי מכונות אריגה מתוחכמות – ג'קרטים בירושלים. ב-96' יצאתי לפנסיה ומ-97' אני פה ב'יד לילד'. הגעתי ל'יד ושם' במקרה. יד הגורל כמו שאומרים...

מקור: מגמתי - ירחון מגמת הדרכה, בית הספר המרכזי להוראת השואה יד ושם, גיליון 20, אוקטובר 2004.